

Mi smo pa res na deželi

Jožica Kačar

Vsak kraj ima svoje zaklade – ljudsko kulturo: pravljice, pripovedke, bajke, pregovore, pesmi ...

To so zakladi življenjskih izkušenj, življenjske modrosti, pripoved o nas samih, o našem življenju, o naši preteklosti. Ustvarjali so jo modri ljudje, nardarjeni posamezniki, katerih imena so utonila v pozabo, ljudska kultura pa se je prenašala od ust do ust, iz roda v rod, prepričljiva in enostavna, razumljiva in preprosta.

Del tega bogastva je pesem. Pesem, ki joče in se smeje, poučuje, tolaži, pripoveduje, opozarja, kliče v boj, se poslavlja, snubi, nazdravlja, se zahvaljuje ...

V vaseh pod Ratitovcem so včasih veliko pre-

pevali. Takole se spominjata petja Marija Kejžar in Danica Pintar.

"Ob nedeljah, po nauku, smo se zbrale punce, šle na grič ali k cerkvi, včasih na krajcke. In smo začele prepevati. Vedele smo, katera bo začela, katere bodo pele alt. Največkrat smo pele dvoglasno, včasih tudi troglasno. Ob zimskih večerih smo se zbirale po hišah, klekljale, predle, pletle, se smejale in pele, do polnoči ali še čez.

Peli smo tudi, ko smo vahtali mrliča. Molili in peli, bolj otožne in Marijine pesmi. S fanti nismo prepevale. Ti so peli v gostilni, včasih na vasi ali pa pod kakšnim oknom. Imeti lep glas, dober posluh je v vasi veliko pomenilo."

Srečanje ljudskih pevcev in godcev, Sv. Ožbolt, 2008.
Foto: arhiv avtorice

Groharjevo leto, Sokolski dom, 2011.
Foto: arhiv avtorice

Ljudske pesmi sem začela zbirati leta 1986, ko so v Sorici snemali radijsko oddajo Slovenska zemlja v pesmi in besedi. Snemala sem starejše domačine, ki so še znali melodijo in besedilo.

Danes je večina že pokojnih:

Janez in Kristina Kemperle – Koštnarjeva,

Marica Jensterle – Štentlarjeva,

Alojzija Thaler – Gotarjeva,

Štefanka Golja – Boštjanova.

Marija Thaler – Ožltova in Ivanka Thaler – Šimcova še živita.

Ljudske pesmi je vrsto let prepeval Ženski tercet iz Sorice in tako skušal ohraniti besedila, melodije in način petja iz vasi pod Ratitovcem.

Pevke, Danica Pintar, Danica Gasser in Jožica Kačar, so te preproste pesmi vzljubile, jih s srcem prepevale in jih po 25 letih predale mladim pevkam, Anki Pintar, Poloni Markelj in Jani Drol.

Mogoče bo še kdo začutil sporočilnost teh pesmi, zato jih objavljam v zborniku Železne niti. Želim, da živijo in se širijo, zato je sin Gašper napisal tudi osnovno melodijo.

Cvetice

ljudska

Na vr - tu so cve - te - le cve - ti - ce pi - sa - ne. Od -
pi - ra - le že zgo daj so ča - še bi - ser - ne.

*Na vrtu so cvetele cvetice pisane.
Odpirale že zgodaj so čaše biserne.*

*Metuljčki so frčali po cvetju sem ter tja.
A v logu se glasila je slavčka pesmica.*

*A zdaj je vse minilo, a zdaj ni več tako.
Kjer cvetje je usahnilo, zdaj vse je žalostno.*

*A, srce moje, upaj, da kmalu lepše bo.
Da zvezda zopet jasna prisije na nebo.*

Dober večer

ljudska

Do - ber ve - če - r Bog daj, od svo - je ljub - ce - sem frej, mi je
da - la, mi je po - sla - la svoj pr - sta - n na - zaj.

*Dober večer Bog daj,
od svoje ljubce sem frej,
mi je dala, mi je poslala
svoj prstan nazaj.*

*Pa ta prstan je zlat,
k ma rdeče oko,
okoli njega zapisala
mi je ljubca slovo.*

*Pa na mojem srčku
en kamen leži,
pa odvalit ga jaz ne morem
brez tvoje pomoči.*

*Pa odvalil ga bom,
pa poročil se bom,
pred oltarjem, pred oltarjem,
boš rekla ja, ja.*

Kam pa vidva pojdeti

ljudska

Kam pa vi - dva poj - de - ta, k' sta tok le - po na - prav - lje -
na? Mi - dva na o - hcet va - bi - va, pa te - be tud' po - va - bi - va.

*Kam pa vidva pojdeti,
k' sta tok lepo napravljena?
Midva na ohcet vabiva,
pa tebe tud' povabiva.*

*Na vajino ohcet jaz ne grem,
ker vajina ohcet čudna bo.
Namest' da vam bi godci igral',
vama bojo zvonovi pel'.*

Katrca

ljudska

Musical score for 'Katrca' in 6/8 time. The melody is written on a treble clef staff with a key signature of one sharp (F#). The lyrics are: Po ce - sti pa pri - de en ja - gr - ček mlad, pa za - čne mi Ka - tr - co v vr - tu kli - cat, Ka - tr - ca, Ka - tr - ca, kaj bi jaz rad, to ro - o - ž'co mo - raš mi dat.

*Po cesti pa pride en jagrček mlad,
pa začne mi Katrco v vrtu klicat,
Katrca, Katrca, kaj bi jaz rad,
to rož'co moraš mi dat.*

*Po cesti pa pride en jagrček starš,
pa začne to Katro pri oknu klicat,
Katrca, Katrca, daj men' ti luč,
boš vidla, kak temna je noč.*

*Katrca pa se mu le nasmeji,
ta rožica zdaj še za utrgati ni,
bi znala nesreča primeriti se,
pa lička ovenela bi.*

*Katrca pa mu zdaj to govori,
predolgo si hodil in se veselil,
zdaj luč je ugasnila, se šajbca razbila,
za naju pa cvetja več ni.*

Kmečko dekle, kmečki fant

ljudska

Musical score for 'Kmečko dekle, kmečki fant' in 3/4 time. The melody is written on a treble clef staff with a key signature of one sharp (F#). The lyrics are: Kme-čko de-kle, kme-čki fant nos-ta zdaj go-spo-ski gvant, nos-ta ga iz ta-ke ro-be, ka-kor so ta si-ve go-be, ki pod hra-stom ra-ste jo, jih še ov-ce ne je - do.

*Kmečko dekle, kmečki fant
nosta zdaj gosposki gvant,
nosta ga iz take robe,
kakor so ta sive gobe,
ki pod hrastom rastejo,
jih še ovce ne jedo.*

*Kmečki fantje k cerkvi pridejo,
prav moško se tam ustopijo,
majo dolge fajfe in meherje,
kakor koscove voderje,
bukvic, paternoštra ni vidit tam,
ker moliti jih je sram.*

*Dekleta v cerkvi špaler si delajo,
brhko nazaj se ozirajo,
molitve petja ni jim mar,
le fanta bi si izbrale raj'.*

Marija in grlica

ljudska

Marija in grlica is a folk song in G major, 8/8 time. The melody is simple and repetitive, with lyrics in Slovenian. The lyrics are: Ma - ri - ja bi ra - da na oh - cet šla, paj ni ma kdo var - vat - i Je - zu - sa, aj ni ma kdo var - vat - i Je - zu - sa, zve - li - čar - ja cev - ga sve - ta.

*Marija bi rada na ohcet šla,
paj nima kdo varvati Jezusa,
aj nima kdo varvati Jezusa,
zveličarja cevga sveta.*

*Marija je na ohcet šla,
nazaj se je ozirala,
je videla zibelko narobe ležat,
zraven zibke pa grlico spat.*

*Ne tepi me, Marija ti,
saj sem ti varvala Jezusa,
saj sem ti varvala Jezusa,
zveličarja cevga sveta.*

*Ponudila se ji je ptičica,
z imenom je grličica.
Oh, jaz ti bom varvala Jezusa,
zveličarja cevga sveta.*

*Marija se je razsrdila,
za uh jo je udarila,
za uh jo je udarila,
da se ji še danes pozna.*

Na deželi

ljudska

Na deželi is a folk song in G major, 2/4 time. The melody is simple and repetitive, with lyrics in Slovenian. The lyrics are: Mi smo pa res na de - že - li, na - š hram - ček ob ce - sti sto - ji, o - kol so pa hrib - čki ze - le - ni, to - me - ne naj - bolj ve - se - li.

*Mi smo pa res na deželi,
naš hramček ob cesti stoji,
okol' so pa hribčki zeleni,
to mene najbolj veseli.*

*Zjutraj, ko ustanem, se umijem,
potem pa en mal požebam,
potem pa se k delu pripravim,
saj tega poerje moj stan.*

*Na svetu je težko živeti,
pa voljno potrpi moj brat,
v nebesih nas čaka veselje,
ga pojdemo enkrat uživati.*

Mlada Alenčica

ljudska

Musical score for 'Mlada Alenčica' in 3/4 time, G major. The score consists of two staves. The first staff has a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second staff has a bass clef and the same key signature. Chords G, D, and G are indicated above the first staff, and D and G are indicated above the second staff. The lyrics are written below the notes.

Mla-da A - len-či-ca čre-do je pa - sla, zra-ven so - se-do-va de-te-lja ra -
 sla. Spa-nec po - si - lil tru-dne o - či, čre-da v so - se-do-vo de-telj hi - ti.

*Mlada Alenčica čredo je pasla,
 zraven sosedova detelja rasla.
 Spanec posili trudne oči,
 čreda v sosedovo detelj hiti.*

*Kaj bjo pa moja mamica rekli,
 oni ne morjo več sami živeti.
 Mamica štejejo šestdeset let,
 oni ne morejo sami živeti.*

*K mladi Alenčici sosed priteče,
 mladi Alenčici pa tako reče,
 čreda bo tvoja, ti boš pa moja,
 ženka boš moja, jaz pa tvoj mož.*

*Mamico bodeš s seboj pripeljala,
 ona bo v spodnji kamrici spala.
 Midva pa v zgornji izbici,
 čisto za naju pripravljeni.*

Pomlad prihaja

ljudska

Musical score for 'Pomlad prihaja' in 3/4 time, C major. The score consists of two staves. The first staff has a treble clef and a key signature of no sharps or flats. The second staff has a bass clef and the same key signature. Chords C and G are indicated above the first staff, and C, G, and C are indicated above the second staff. The lyrics are written below the notes.

Pom-lad pri - ha - ja, ze - le - ni, pa vsa - ka pti - čka žvr - go - li, le
 e - na mi po - je prav ža - lost - no za mo - jo raj - ži - co.

*Pomlad prihaja, zeleni,
 pa vsaka ptička žvrgoli,
 le ena mi poje prav žalostno
 za mojo rajžico.*

*Adijo, adijo, oča, mat,
 kolk'krat ste mogli kruh dajat,
 oh zdaj, kob' jest jemu za vas poskrbet,
 pa moram k vojakom jet.*

*Adijo, adijo, sestra, brat,
 oh zdaj se vidmo zadnjikrat,
 če mene zadane ostri meč,
 se ne bomo vidli več.*

Pojmo v oštarijco

ljudska

Musical score for 'Pojmo v oštarijco'. The score is written on two staves in 4/4 time. The melody is in C major. The lyrics are: Oj, le po - o - jmo u ošta - ri - ij - co, je le tam je prav fajn, so ke - el - nar - ce lu - šne, zna - jo raj - ta - t prav fajn.

*Oj, le pojmo u oštarijco,
je le tam je prav fajn,
so kelmarce luštne,
znajo rajtat prav fajn.*

*Le glej jo, te hentej,
tam v kamrici je.
Tam v kamri za mizo,
z možem govori.*

*Le kje je pa Franca,
kjo vidit neč ni?
Da b' lučko prilila,
k' tak temno gori.*

*Al prnes ga še en polič
za zdravje vseh nas.
Al pol pa še pesem
za nočni pozdrav.*

Šel bom v planinco

ljudska

Musical score for 'Šel bom v planinco'. The score is written on two staves in 3/4 time. The melody is in C major. The lyrics are: Šel bom v pla - nin - co - o vas, tri ho - la - re, tri ho - la - re, dal bom tri pštol - ce za pas, tri ho - la - ri di - re.

*Šel bom v planinco vas,
tri holare, tri holare,
dal bom tri pštolce za pas,
tri holari dire.*

*Druga pištolca poč,
tri holare, tri holare,
dekle že k oknu gre,
tri holari dire.*

*Huncvet, pober se preč,
tri holare, tri holare,
da te nam vidla več,
tri holari dire.*

*Prva pištolca poč,
tri holare, tri holare,
dekle pokonc odskoč,
tri holari dire.*

*Tretja pištolca poč,
tri holare, tri holare,
dekle pa odpirat gre,
tri holari dire.*

*Kok se bom stran pobral,
tri holare, tri holare,
k me držiš za rokav,
tri holari dire.*

Sijaj, sijaj, sonce

ljudska

G C G C G D G D G

Si-jaj, si-jaj, son-ce, oj son-ce ru-me-no. Ka-ko bom pa si-ja-a-lo, k'sem ve-dno ža-lost-no.

*Sijaj, sijaj, sonce,
oj sonce rumeno.
Kako bom pa sijalo,
k' sem vedno žalostno.*

*Če zvečer pozno doli grem,
pastirci tarnajo,
domov bi radi gnali,
pa žvince nimajo.*

*Jaz nisem noben gortnar,
tud' rožce ne sadim,
jaz dušam pot popravljam,
v svet raj jih zadobim.*

*Če zjutraj zgodaj gori grem,
se dekle kregajo,
bi rade še ležale,
pa vstati morajo.*

*Jezus po vrtu hodi,
kot da bi gortnar bil,
motiko čez ramo nosi,
kot bi rožice sadil.*

*Če dušam pot popravljáš,
poprav' jo še za me,
če dušam pot popravljáš,
poprav' jo za vse ljudi.*

Spev ptice pojo

ljudska

G D G

Spev pti - ce po - jo in rož - ce cve - to, tam ze -
le - na pla - ni - na, tam sem kra - tek čas mov.

*Spev ptice pojo
in rožce cveto,
tam zelena planina,
tam sem kratek čas mov.*

*Še sekače sem zgubu,
vse cokle zlomil,
ko sem doli s planine
k tej dečvi hodil.*

*Sem pa rožice trgal,
sem v vrtec hodil,
sem veselo prepeval
in sem kratek čas mov.*

*Še za cokle je škoda,
najšbolj pa zame,
ko bi imal hoditi
dol s planine k tebi.*

Zakaj se na svetu telkaj veseliš

ljudska

Musical score for 'Zakaj se na svetu telkaj veseliš'. The score is in 8/8 time and consists of two staves. The first staff is the vocal line with lyrics: 'Za - kaj se na sve - tu tel - kaj ve - se - liš, ker nič ne veš, ko - ol - ko ča - sa še žviš?'. The second staff is the piano accompaniment with lyrics: 'Po - tlej - pa pa - deš o ko - li ka - kor tam rož - ca na po - lji.' Chords are indicated above the notes: C, G, C, F, C, G, C.

*Zakaj se na svetu telkaj veseliš,
ker nič ne veš, kolko časa še žviš?
Potlej pa padeš okoli kakor tam rožca na polji.*

*Ptički na vejah prav mило pojo,
tebe pa že k pogrebu neso.
Sosedje so jamo skopali,
vanjo te bojo dejali.*

*Zvonovi v turnu prav mило pojo,
tebe so djali že v črno zemljo.
Tisti, ki so te ljubili,
bjo te kmal pozabili.*

Zjutraj

ljudska

Musical score for 'Zjutraj'. The score is in 2/4 time and consists of two staves. The first staff is the vocal line with lyrics: 'Z ma - no zju - traj ra - no vsta - ne an - gel moj, ho - di ved - no zma - no, ved - no je z me - noj.' The second staff is the piano accompaniment with lyrics: 'An - gel me va - ru - je zve - sto dan in noč, kak' raz - ve - se - lju - je bož - ja ta po - moč.' Chords are indicated above the notes: C, G, C, C, G, C.

*Z mano zjutraj rano
vstane angel moj,
hodi vedno z mano,
vedno je z menoj.*

*Angel me varuje
zvesto dan in noč,
kak' razveseljuje
božja ta pomoč.*

*Angel me pokrije,
ko se noč stori,
in ko dan zasije,
zopet me zbudi.*

Vino in voda

ljudska

Vi-no i - no vo - da, žla - htni dve re - či, sko - raj brez no - be - ne bit' mo - go - če ni.
Vi - no ho - če go - spod bi - ti, vo - da se ne da ukro - ti - ti, hud pre - pir med nji - ma je.

*Vino ino voda, žlahtni dve reči,
skoraj brez nobene bit' mogoče ni.*

*Vino hoče gospod biti,
voda se ne da ukloniti,
hud prepír med njima je.*

(vino)

*Se naprodaj vozím križem svet,
mene vsakdo hvali, vsak me hoče imet'.*

*Hlapcam, kakor gospodarjem,
kmetom, kraljem in cesarjem,
vsem na mizo nosim se.*

(voda)

*Jaz pretečem mesta in vasi,
se prodajat' nečem, vsak me tok dobi.*

*Bod' za kuhat' al' za piti,
bod' za prati al' umiti,
brez vode ne moreš bit'.*

(vino)

*Jaz pa hočem bit' gospod,
sveti maši služít' moram jaz pousod,
tud pri vsaki kompaniji,
na semniji in gostiji
moram jaz za mizo prít'.*

(voda)

*Sem za piti zdrava bolj kot ti,
tega, ki me pije, glava ne boli,
ko pa p'janci obnorijo,
to ti delaš, teb' dolžijo,
kok pol hočeš bit' gospod?*